

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԹԻՎ 1 ԴԱՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ
ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԴԻՄՈՒՄԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Քաղ. Երևան

2 մայիսի 2018թ.

Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանի թիվ 1
դատական կազմը՝

Նախագահությամբ՝ Ա. Թունյանի
Անդամակցությամբ՝ Ա. Գյուլումյանի
Ա. Պետրոսյանի

Քննության առնելով Տաթևիկ Աբրահամյանի անհատական դիմումի
ընդունելիության հարցը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց .

1. Տաթևիկ Աբրահամյանը 2018 թվականի ապրիլի 11-ին դիմել է ՀՀ սահմանադրական դատարան՝ խնդրելով. «Որոշել ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 3-րդ կետերի, 47-րդ հոդվածի 5-րդ մասի, 48-րդ հոդվածի 7-րդ մասի և ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 209-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթների և իրավակիրառ պրակտիկայում դրանց տրված մեկնաբանության՝ ՀՀ Սահմանադրության 1-ին, 2-րդ, 3-րդ, 28-րդ, 42-րդ հոդվածներին, 61-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 63-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 75-րդ, 78-րդ, 79-րդ, 80-րդ, 81-րդ հոդվածներին համապատասխանության հարցը»:

2. Գործի դատավարական նախապատմությունը հանգում է հետևյալին.

«Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» հասարակական կազմակերպության ղիտորդ Տաթևիկ Աբրահամյանի ներկայացուցիչները, դիմելով ՀՀ վարչական դատարան, պահանջել են անվավեր ճանաչել ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի 2017 թվականի ապրիլի 8-ի թիվ 155-Ա որոշումը, և/կամ/ պարտավորեցնել ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովին ընդունել բարենպաստ վարչական ակտ, որով կբավարարվեն դիմում-բողոքում ներկայացրած պահանջները՝ ոչ իրավաչափ ճանաչել թիվ 14 տարածքային ընտրական հանձնաժողովի գործողությունները և/կամ/ անգործությունը, որոնց հետևանքով խախտվել են հայցվորի իրավունքները: Միաժամանակ ներկայացվել է բաց թողնված դատավարական ժամկետը վերականգնելու վերաբերյալ միջնորդություն:

ՀՀ վարչական դատարանի 2017 թվականի ապրիլի 17-ի որոշմամբ ղիտորդի՝ բաց թողնված դատավարական ժամկետը վերականգնելու վերաբերյալ միջնորդությունը և հայցադիմումի ընդունումը մերժվել են:

ՀՀ վարչական վերաքննիչ դատարանի 2017 թվականի հունիսի 5-ի որոշմամբ Տաթևիկ Աբրահամյանի ներկայացուցիչների կողմից ներկայացված վերաքննիչ բողոքը մերժվել է, իսկ ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 2017 թվականի օգոստոսի 16-ի որոշմամբ մերժվել է դիմողի ներկայացուցիչների բերած վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելը:

3. Ըստ դիմողի՝ ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 3-րդ կետերը դրվել են իր՝ թիվ 14 տարածքային ընտրական հանձնաժողովի ընտրական գործընթացների շրջանակներում գործունեության և վերջինիս տնօրինման և տիրապետման տակ գտնվող բոլոր ընտրական փաստաթղթերի ղիտարկման և դրանց ծանոթանալու իրավունքի սահմանափակման հիմքում: Այդ պարագայում խախտվում է, սահմանափակվում է, ընտրական գործընթացների նկատմամբ հանրային վերահսկողության՝ ղիտորդական առաքելության միջոցով, էությունը և տրամաբանությունը:

Դիմողը նշում է, որ թիվ 14 տարածքային ընտրական հանձնաժողովը, թույլ չտալով ծանոթանալ իր տնօրինության տակ գտնվող ընտրական փաստաթղթերին և ինքնուրույն կատարել քաղվածքներ, ստանալ պատճեններ, խոչընդոտելով դիմողի՝ որպես

հանրային հսկիչի աշխատանքները, դուրս հրավիրելով վերջինիս տարածքային ընտրական հանձնաժողովից, մեկուսացնելով հանձնաժողովի աշխատանքներից, խախտել է դիմողի՝ տեղեկատվություն փնտրելու և ստանալու իրավունքը:

Դիմողը գտնում է, որ իր իրավունքների սահմանափակումը չի հետապնդել որևէ իրավաչափ նպատակ, քանի որ ընտրությունների ընթացքում հանրային հսկիչ հանդիսացող դիտորդի՝ ընտրական հանձնաժողովի բոլոր փաստաթղթերին ծանոթանալու և ընտրական հանձնաժողովի գործունեությունը դիտարկելու իրավունքի սահմանափակումը չի բխում հանրային գերակշռող շահից, այլ հակառակը՝ հանրային շահը թելադրում է ընտրական գործընթացի առավել թափանցիկություն և դրա նկատմամբ հանրային վերահսկողության արդյունավետություն:

Ըստ դիմողի՝ վիճարկվող կարգավորումների համաձայն՝ անորոշ է մնում, թե կոնկրետ ո՞րն է որոշման բողոքարկման ժամկետի հաշվարկման սկիզբը: Եթե այդ ժամկետի հաշվարկման հիմքում դրված է որոշման ուժի մեջ մտնելու պահը, այսինքն՝ ԿԸՀ նիստում հրապարակման պահը, ապա բողոքարկման համար սահմանված եռօրյա ժամկետի կեսը բոլորովին օրինական նպատակով փաստացի կարող է կորուսվել անհաջող իրավական կառուցակարգերի պատճառով:

4. Ղեկավարվելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ և 6-րդ կետերով, ինչպես նաև 69-րդ հոդվածի 5-րդ մասի պահանջներով և ելնելով խնդրո առարկա անհատական դիմումի և կից փաստաթղթերի նախնական ուսումնասիրության արդյունքներից՝ գործի քննությունը Սահմանադրական դատարանի կողմից ենթակա է մերժման, հետևյալ պատճառաբանությամբ.

4.1 ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 5-րդ մասի և ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 209-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթների վերաբերյալ

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 209-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցադիմումը վարչական դատարան կարող է ներկայացվել 3 օրացուցային օրվա ընթացքում

այն օրվանից, երբ հայցվորն իմացել է կամ պարտավոր էր իմանալ իր ընտրական իրավունքի խախտման մասին: ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովում դիմումի կամ բողոքի (այսուհետ՝ դիմում) քննարկման մասին դիմումատուն կամ բողոք ներկայացնողը (այսուհետ՝ դիմումատու) ծանուցվում է դիմումի քննարկման օրվա և ժամի մասին հանձնաժողովի համացանցային կայքում տեղեկություն տեղադրելու միջոցով: Եթե դիմումում նշված է էլեկտրոնային կապի որևէ միջոց՝ հեռախոսահամար, էլեկտրոնային փոստային հասցե (այսուհետ՝ էլեկտրոնային կապի միջոց), ապա դիմումատուն տեղեկացվում է նաև այդ միջոցով, ըստ հնարավորության՝ նաև կարճ հաղորդագրություն ուղարկելու միջոցով: Նույն հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի ընդունած վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում նիստում հրապարակելու պահից: Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի ընդունած վարչական ակտը տեղադրվում է հանձնաժողովի համացանցային կայքում ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված ժամկետում (մինչև հաջորդ օրվա ավարտը): Նշյալ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ ընտրական հանձնաժողովի վարչական ակտն ընդունելուց հետո՝ եռօրյա ժամկետում, ուղարկվում է վարչական վարույթի մասնակիցներին՝ առաքման անդորրագիրը կցելով գործին, եթե այդ ակտը վարույթի մասնակիցները հանձնաժողովում չեն ստացել: Եթե դիմումը ներկայացվել է մեկից ավելի դիմումատուների կողմից համատեղ, ապա ընդունված վարչական ակտն ուղարկվում է դիմումում առաջինը նշված դիմումատուին: Վերոնշյալ իրավակարգավորումների համատեքստում ակնհայտ անհիմն են դիմողի պնդումներն առ այն, որ, վիճարկվող դրույթների իրավական անորոշությամբ պայմանավորված, անորոշ է մնում այն, թե կոնկրետ ո՞ր պահն է որոշման բողոքարկման ժամկետի հաշվարկման սկիզբ, և (կամ) այն, որ խնդրո առարկա դրույթներով նախատեսված իրավակարգավորումներով իր վրա դրվում է իրավական որոշակիության սկզբունքին չհամապատասխանող և անկանխատեսելի պարտավորություն:

«Սահմանադրական դատարանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ անհատական դիմումների քննությունը կարող է

մերժվել նաև այն դեպքերում, երբ անհատական դիմումն ակնհայտ անհիմն է: Այս պահանջի լույսի ներքո Սահմանադրական դատարան անհատական դիմում ներկայացնելիս անձը պետք է հստակ պատկերացնի իր նկատմամբ վերջնական դատական ակտով կիրառված օրենքի նորմի բովանդակությունը և փորձի գնահատել ու նախատեսել Սահմանադրական դատարանում իր իրավունքների պաշտպանությանն ուղղված և Սահմանադրությամբ ու օրենքով թույլատրելի հետագա գործողությունները, ինչպես նաև պետք է փորձի բավարար կերպով իրավաբանորեն հիմնավորել, թե իր սահմանադրական ո՞ր իրավունքներն են խախտվել և ի՞նչ է ակնկալում Սահմանադրական դատարանում դիմումի քննության արդյունքում: «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ անհատական դիմումը պետք է հղումներ պարունակի օրենքի այն դրույթներին, որոնց սահմանադրականությունը վիճարկվում է, և Սահմանադրության այն դրույթներին, որոնց, ըստ դիմողի, հակասում են տվյալ դրույթները: Միաժամանակ, դիմողը պետք է նաև հիմնավոր և պատշաճ հիմնավորի, թե իր կողմից վիճարկվող նորմերի «հակասահմանադրականության» արդյունքում իր ո՞ր սահմանադրական իրավունքն է խախտվել, ինչպես նաև հիմնավորի իր սահմանադրական իրավունքների ենթադրյալ խախտման փաստի և վիճարկվող դրույթների հակասահմանադրականության միջև պատճառահետևանքային կապի առկայությունը, պահանջներ, որոնք չպահպանելը, ըստ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 5-րդ մասի, անհատական դիմումն ակնհայտ անհիմն համարելու հիմք է:

4.2 ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 3-րդ կետերի և 48-րդ հոդվածի 7-րդ մասի դրույթների վերաբերյալ

Դիմումին կից ներկայացված դատական ակտերի ուսումնասիրությունը վկայում է, որ նշյալ դրույթները դիմողի նկատմամբ չեն կիրառվել:

Անհատական դիմումին առաջադրվող սահմանադրական և օրենսդրական պահանջներից մեկն էլ այն է, որ անհատական դիմում կարող է ներկայացնել այն անձը,

որի նկատմամբ ընդհանուր իրավասության կամ մասնագիտացված դատարանի կողմից կիրառվել է օրենքի դրույթ:

Սահմանադրության 169-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ կետի համաձայն՝ Սահմանադրական դատարան կարող է դիմել յուրաքանչյուր ոք՝ կոնկրետ գործով, երբ առկա է դատարանի վերջնական ակտը, սպառվել են դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները և վիճարկում է այդ ակտով իր նկատմամբ կիրառված նորմատիվ իրավական ակտի դրույթի սահմանադրականությունը, ինչը հանգեցրել է Սահմանադրության 2-րդ գլխում ամրագրված իր հիմնական իրավունքների և ազատությունների խախտման՝ հաշվի առնելով նաև համապատասխան դրույթին իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությունը: «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 1-ին մասը, հենվելով վերոնշյալ սահմանադրական նորմի վրա, սահմանում է այն հիմքերը, որոնց միաժամանակյա առկայության պարագայում ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձինք կոնկրետ գործով անհատական դիմում կարող են ներկայացնել Սահմանադրական դատարան: Դրանք են՝

ա/ երբ կոնկրետ գործով առկա է դատարանի վերջնական ակտը,

բ/ երբ սպառել են ներպետական դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները,

գ/ երբ վիճարկում են այդ ակտով իրենց նկատմամբ կիրառված նորմատիվ իրավական ակտի դրույթի սահմանադրականությունը, ինչը հանգեցրել է Սահմանադրության 2-րդ գլխում ամրագրված իր հիմնական իրավունքների և ազատությունների խախտման՝ հաշվի առնելով նաև համապատասխան դրույթին իրավակիրառ պրակտիկայում տրված մեկնաբանությունը:

«Սահմանադրական դատարանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 69-րդ հոդվածի 1-ին մասում նշված որևէ պայմանի բացակայության դեպքում անհատական դիմում ներկայացրած ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձը Սահմանադրական դատարան դիմելու համար իրավասու սուբյեկտ չէ:

Ելնելով վերոշարադրյալից և ղեկավարվելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2 և 6-րդ կետերով,

ինչպես նաև 69-րդ հոդվածի 5-րդ մասով՝ ՀՀ սահմանադրական դատարանի թիվ 1 դատական կազմը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց .

Տաթևիկ Աբրահամյանի անհատական դիմումով գործի քննության ընդունումը մերժել:

Նախագահող՝

Անդամներ՝

**2 մայիսի 2018 թվականի
ՍԴԴԿՈ/1-13**